

Landbrugs- og Fiskeristyrelsen
j.nr. 18-23314-000006
Att.: euogerhverv@lfst.dk

Landbrug & Fødevarer FmbA

Axelborg, Axeltorv 3
DK 1609 København V
T +45 3339 4000
F +45 3339 4141
E info@lf.dk
W www.lf.dk
CVR DK 25 52 95 29

Landbrug & Fødevarers bemærkninger til udkast til bekendtgørelse om tilskud til projekter om etablering af konstruerede minivådområder

Landbrug & Fødevarer takker for muligheden for at komme med bemærkninger til høringsmaterialet vedr. tilskud til projekter om etablering af konstruerede minivådområder (udkast til hhv. bekendtgørelse og vejledning). Høringssvaret består af to hoveddele:

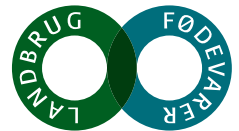
1. Overordnede bemærkninger til materialet, herunder om forhold, der er væsentlige for at sikre, at tilskudsordningen kommer til at fungere efter hensigten
2. Faglige og tekniske bemærkninger, herunder specifikke kommentarer til materialets enkelte paragraffer, afsnit mm. Denne del findes som et særskilt høringsnotat fra SEGES, som er vedlagt dette høringssvar.

Nedenfor findes de overordnede bemærkninger (høringssvarets del 1). Her forholder vi os til en række af de vigtigste forhold – både udkastets positive elementer og vigtige udeståender. I den teknisk/faglige del 2 vil de konkrete forhold i bekendtgørelse og vejledning blive kommenteret indgående.

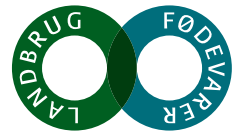
Vi ser positivt på, at en række barrierer, som har været til stede i ordningens første år, nu bliver helt eller delvist ryddet af vejen. Muligheden for forskudsudbetaling og indførslen af standardomkostninger kan bidrage til at gøre det mere attraktivt at gå med i ordningen, og dermed bidrage til opfyldelsen af de indsatsmål, som følger af aftalen om fødevarer- og landbrugspakken. Det samme gælder for den øgede fleksibilitet ifm. udpegningskortet.

Et andet væsentligt ønske har været at få anlæg med filtermatricer med i ordningen. Denne anlægstype har en veldokumenteret effekt, og vil være et vigtigt supplement til anlæg med åbne bassiner, som har været eneste mulighed i 2018. På den baggrund er det overordnet set positivt, at der nu lægges op til at indfase anlæg med filtermatricer fra 2019.

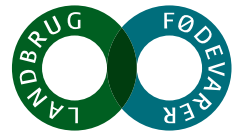
Forbedringerne vil bidrage til at sikre, at udrulningen kan ske i forventet omfang. Men der er stadig udfordringer af forskellige art, som kan komme til at stå i vejen for udbredelsen af minivådområder og dermed opfyldelsen af indsatsmålene for kollektive virkemidler. De skal naturligvis håndteres på den ene eller anden måde. Udfordringerne vil også blive gennemgået i høringssvarets del 2 – herunder med forslag til løsninger, men her vil vi indledningsvist fremhæve en række af de væsentligste forhold, der er behov for at håndtere, vel vidende, at flere af udfordringerne ligger i kanten af eller udenfor selve tilskudsordningen.

- First mover-problematikken skal håndteres: De landmænd, som allerede har etableret minivådområder, skal kunne honoreres for deres indsats, ligesom effekten skal kunne tælle med ift. reduktionsmålet. Det kan være ved at lade dem søge tilskuddet på lige fod med nye projekter – evt. efter gennemførelse af nødvendige, tekniske justeringer (og så må omkostningseffektiviteten i sidste ende afgøre, om de er berettigede til tilskud). Der er behov for et særligt fokus på denne udfordring.
- Der er et stort behov – og potentiale – for at indføre flere alternativer at vælge mellem, enten ved at udvide paletten af virkemidler i denne ordning eller oprette tilsvarende ordninger. Ny viden fra forskning og forsøg samt erfaringer fra oplandskonsulenternes analyser af mulighederne rundt omkring i oplandene peger på, at indsatserne kan blive både bedre, mere omfattende og i en del tilfælde billigere, hvis det bliver muligt at anvende flere typer af landskabsfiltre (afbrudte dræn, små vådområder og okkerbassiner).
- Effekten af minivådområdet skal kunne justeres, hvis der foreligger målinger/dokumentation af tilstrækkelig kvalitet. Værdierne i potentialekortet er for de potentielt egnede arealer behæftet med meget betydelig usikkerhed, da kvælstoftransporten via dræn på de potentielt egnede arealer er skønnet til en lav værdi grundet mangel på drændata fra potentielt egnede arealer. De betyder at mange potentielt egnede arealer falder uden for tilskudskriteriet på 300 kg N/ha, og dermed ikke kan søge om minivådområde. Der er således grundlag for at kvalificere grundlaget for minivådområder på baggrund af faktiske målinger. Muligheden for at justere effekten skal gælde både i forbindelse med eksisterende anlæg som kommer til at indgå i ordningen (first movers), ved forundersøgelser til nye anlæg og ved evt. senere, opfølgende monitorering af etablerede anlæg. Det er af betydning for både vurderingen af omkostningseffektivitet og ved opgørelse af den opnåede miljøeffekt – fjerner et anlæg i virkeligheden 1.400 kg/år i stedet for et overslag på 900 kg, skal det selvfølgelig være den dokumenterede effekt, som indgår i effektopgørelsen.
- Det skal være muligt at foretage anerkendte, tekniske forbedringer af anlægget, som kan øge effekten og dermed reducere det resterende indsatsbehov i oplandet. Yderligere omkostninger til sådanne forbedringer skal fremadrettet kunne søges dækket under ordningen.
- Fosforeffekten skal på en eller anden måde komme de deltagende landmænd eller landbruget som helhed til gode. Det gælder både for anlæg med matrice og anlæg med åbne bassiner. Selv om der er forskellige udfordringer med at sikre dette, vil det være et vigtigt incitament, ligesom P-fjernelsen jo vil reducere indsatsbehovet, og derfor skal tælles med i opgørelsen over resterende indsatsbehov.
- Mulige barrierer for udvikling af bedriften ved etablering af minivådområder skal fjernes. Der findes flere eksempler på, at frivillig deltagelse i projekter senere har ført til utilsigtede begrænsninger, som både har kostet de deltagende landmænd dyrt og som generelt mindsker lysten til at gå ind med i nye ordninger. Her kan eksempelvis nævnes potentielle restriktioner i forhold til naturbeskyttelseslovens § 3 og Natura 2000-direktiverne. Det bør i enhver sammenhæng være helt klart, at der er tale om en teknisk installation, og danner den grundlag for forbedret biodiversitet er det helt fint, men det må ikke være en begrænsning for ønsket om at udvide bedriften, vedligeholde anlægget etc. Hvis anlægget alligevel kommer til at afkaste restriktioner skal landmanden erstattes herfor. Med de foreslåede ændringer i naturtypebekendtgørelsen, som også har været i høring her i juni, er §3-udfordringen til dels håndteret. Men der er fortsat væsentlige usikkerhedspunkter, herunder sikkerhed ud over den 10-årige aftaleperiode og status for anlæg etableret uden aftale med offentlig myndighed.

- Der skal ske en yderligere forbedring af potentialekortlægningen, så alle områder med mulighed for etablering af effektive minivådområder bliver synliggjort og åbnet op for ansøgninger. Den nuværende kortlægning er fortsat ret overordnet, og ikke mindst i en række vandoplande med stort indsatsbehov og få egnede arealer på det nuværende potentialekort er det vigtigt at få forbedret vidensgrundlaget.
- Arealer på potentialekortet, som i første omgang er låst af muligheden for større vådområdeprojekter, skal låses op for mulig anvendelse af drænvirkemidler som minivådområder og ikke mindst virkemidlet afbrudte dræn, så snart der er en afklaring om, hvorvidt vådområdeprojekterne kan gennemføres (teknisk, omkostningseffektivt og med lodsejeropbakning). Anvendelsen af de alternative virkemidler forudsætter naturligvis, at der er fagligt belæg for effekt i vandmiljøet. Intentionerne om, at kommunerne skal komme med foreløbige tilbagemeldinger er et første skridt, men det er vigtigt at holde fokus på, at der løbende sker en åbning af områder, hvor der af forskellige årsager ikke vil blive gennemført vådområdeprojekter. Der skal være en reel forpligtelse for kommunerne til at tage endelig stilling, så områder ikke er låst unødigt længe.
- I sammenhæng med de øvrige kollektive virkemidler – først og fremmest vådområder – er det vigtigt igen at pointere, at det skal være muligt at omfordele indsats- og effektmål mellem vådområder og minivådområder eller andre drænvirkemidler; det må ikke være et selvstændigt mål at få etableret xx minivådområder eller yy ha vådområder i et opland. Tingene skal derimod ses i en sammenhæng, hvor fokus er på at optimere den samlede effekt. Det samme gør sig gældende ift. fordelingen mellem virkemidler uden for dyrkningsfladen og målrettet regulering på dyrkningsfladen. Her bør det ligeledes være muligt at løse en større del af opgaven uden for de dyrkede marker.
- Standardomkostninger er kun opgjort for minivådområder med åbne bassiner. Vi opfordrer til, at der fra næste ansøgningsrunde også indføres standardomkostninger for matriceanlæg.
- Fordelingen af standardomkostninger for minivådområder med åbne bassiner i en fast startpris og en pris pr anlægsareal er meget problematisk, da det økonomisk favoriserer små projekter, mens de store projekter, hvor den samlede N-effekt vil være større, vil blive svære at realisere. Standardomkostningerne bør fastsættes så de sikrer, at der ikke sker en sådan skævvridning, men at hele størrelsesspektret kan komme i anvendelse. Datagrundlaget for fastsættelse af standardomkostninger bør desuden være transparent, så det vil være muligt at se beregningsgrundlaget der er baseret på de afgivne tilbud, og revurdere de fastsatte omkostninger.
- Den årlige kompensation for udgifter til vedligeholdelse af matrice-minivådområder på 2.400 kr. pr 0,2 ha tilgodeser ikke udgifterne til supplering af ny flis, jf. krav i bekendtgørelsen om opretholdelse af flishøjde på +20 cm i opretholdelsesperioden. Det er problematisk, idet landmanden kan sanktioneres for manglende flishøjde: Hæves beløbet ikke, vil det reelt betyde, at vedligeholdelsen vil ske med løbende tab for landmanden.
- I teksten om udbudsreglerne i vejledningen er der beskrivelse af eksempler på overtrædelser, der medfører en nedsættelse af tilskuddet på 25%. En evt. nedsættelse af tilskuddet skal ske på baggrund af en individuel vurdering, og L&F vil opfordre til at der også inkluderes eksempler på nedsættelser af tilskud på mindre end 25%.

- Det er vigtigt med klar kommunikation om de minimis-reglerne, så støttemodtagere ikke risikerer et senere tilbagebetalingskrav. Det er i den forbindelse vigtigt, at oplyse om de minimis støtten beregnes fra ansøgningstidspunktet, fra tilsagnstidspunktet, anlægstidspunktet, fra indsendelse af slutudbetaling eller udbetalingstidspunktet. Det fremgår ikke klart af vejledningen. Det er også vigtigt, at styrelsen gør opmærksom på, hvis der er de minimis-støtteordninger, som ansøgeren skal tage højde for, der ikke ligger inden for Landbrugsstyrelsens regi. Ikke mindst i lyset af at der i vejledningens side 33 står, at der ikke findes et nationalt overblik over de minimis-støtteordninger.
- Afstandskrav om (i) iltningbrønd og minimum 75 meter iltningsskanal bestående af stenudlæg samt afstandskarv til recipient på minimum 100 m, eller (ii) krav om minimum 75 meter iltningsskanal bestående af stenudlæg samt afstandskarv til recipient på minimum 250 m vil betyde at det i praksis kan blive meget svært at realisere projekter med matrice-minivådområde. Der synes ikke at være nogen faglig begrundelse for krav til iltningsskanal og afstandskrav til vandløb, hvis der kan sikres en effektiv iltning i en iltningbrønd. Kravet kan meget vel blive en væsentlig barriere for etableringen af matrice-minivådområder.

Med venlig hilsen

Erik Jørgensen